

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Budapest bombázása

száz évvel ezelőtt

Forrás:

A Mai Nap

Bzn.
(Hely)

1942 okt. 26.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

9.439

Hely

Idő

"1848"

Személy

BUDAPEST BOMBÁZÁSA - SZÁZ ÉVVEL EZELEŐTT

Már 1849-ben is jól viselte a főváros lakossága a bombázást

Most, hogy Budapest népe olyan imponáló fegyelemmel és példaadó nyugalommal fogadja a háborus megpróbáltatásokkal együttjáró bombázásokat, időszerű, hogy visszaemlékezzünk egy korábbi bombázásra. Kilencvenhárom esztendővel ezelőtt, 1849 májusában is bombák robbantak a város felett s ha e támadás körülményei mások is voltak, mint a mostaniak, nem érdektelen visszapillantást vetni az akkori eseményekre. Elsősorban az indokolja ezt a kései riportot, hogy már akkor is, 1849-ben, nagy lelki nyugalommal, higgadtsággal és bátran fogadta Budapest lakossága az ellenséges bombák pusztítását.

Görgei 1849-es diadalmas tavaszi hadjárata után az osztrák seregek kénytelenek voltak kiűriteni Budapestet. El is vonult az ellenséges megszálló hadsereg, de a budai várban Hentzi tábornok ült 3500 emberrel és 198 ágyuval. Görgei, mindenekelőtt presztizs-okokból, elkerülhetetlennek látta a vár ostromát,

mielőtt tovább indul Bécs felé s ezért 1849 május 4-én felszólította Hentzit, hogy adja meg magát. Az osztrák tábornok a kapitulációt visszautasította, sőt levelében ő ajánlotta Görgeinek, hogy sürgősen vonuljon el Buda vára alól.

„Ezért felszólítom Önt, tábornok ur — hangzott a levél —, hagyjon fel tüstént teljesen hiábavaló tüzelésével Buda várfalai ellen; mert másképp kénytelen leszek néhány nap múlva Pestet szintén ágyutűzzel megtámadni, amihez oly hatalmas eszközeim vannak, hogy Pest romlása elkerülhetelenné válik. S erre a támadásra már most is kényszerítettem, miután Pest felől ágyukkal támadtak meg.”

Hentzi hamar beváltotta fenyegetését és május 4-én a pesti Dunaparton tolongó nép közé lövetett. Mikor a nép szétfutott, a házakat kezdte lövetni. Hiteles feljegyzés szerint

már ezen az első napon 316 ágyú lövést intézett a várból Pestre.

A bombázás óriási elkeseredést váltott ki s erről az Opposition című lap a következőket írta:

— Délután 3 órakor: Hentzi, a budai vár kétségbeesett parancsnoka belátva, hogy nincs többé menekvés, ágyuztatni kezdte Pestet, ahonnan ő meg nem támadtatott; lövetéi bombával, kartáccsal, tüzes röppentyűvel; s lövetett a Dunaparton se-reglő néptömegre, 24 fontosokkal és gránátokkal.

Négy órakor: több épület megvan rongálva a bombázástól. Azonban a vérszopó még nem érte el főcélját: városokra szórt tüzes röppentyűi még eddig nem gyújtottak. Polgártársai közül már többen részint megsebesültek, részint lelővette. Városunk nagy veszedelme dacára is élénk, vigad. Az utcákon fel s alá sétálnak; az ablakokból szép nők néznek ki, csupán a Dunaparttra tilos a menetel, ott örök állnak.

Budapest első bombázása csaknem éjfélig tartott s ezen az éjsza-

kán a főváros lakossága alig hűnyta le a szemét, de jókedvét ez nem törte meg.

A bombázás után Hentzi kiáltvánnyal fordult Pest lakosaihoz, melyben azt állította, hogy eddig szántsándékkal kímélte és óvta a várost s nem akarta a Lánchidat felgyújtani, de ha Buda lövetése tovább tart, „ugy minden kiméletnek vége lesz s a vandalizmusért felel-

jenek azok, kik egy idegen fondorlatnak ördögi dühével saját belsejükben dólnak s bizonyára nem is fogják elkerülni az utókor átkát”.

Május 6-án az ágyuharc lanyhább, a város nagyon mozgalmas, de azért számos család, az ujjabb bombázástól tartva, sietve vidékre költözik. Aki pedig nem költözik vidékre, az a Városligetben keres szállást, vagy Pest környékére megy.

A május 9-iki bombázás

A következő napokban csak ritkán hull egy-egy löveg Pestre, de május 9-ének hajnalán Hentzi ismét tűz alá fogja Pestet. Az emberek rémülten ugrálnak ki ágyaikból és mindenki a Városliget felé menekül. A Márczius Tizenötödike című lap így írja le az eseményeket:

— Iszonyu hajnalra ébredtünk. A mieink már éjjel kezdték a hegyekről löni a budai várat s csakhamar tetemes tűz támadt benne. A gyáva Hentzi bosszúból Pestet kezdte lövetni s reggel 4 órától 6 óra utánig repül golyó, bomba, gránát, srapel és röppentyű városunk felett. A pusztítás nagyobb a minapinál, de hála Istenünknek, nem olyan irtózatoss, mint a földet rázó dörgés után következtetni le-

hetett. A Trattner Károlyi-ház lángbaborult s nagyrésze már a tűz martaléka lőn, s még folyvást ég. A Redoute homlokzata s így hihetőleg a nemzetgyűlési terem, s a fehér hajó egy része, a Brunsvik- s Boskovicz-házak, a még néhány feldunasori épület kisebb-nagyobb mértékben romboltatott. Ismét néhány emberélet vesztett kell gyászolnunk. Isten örök átka érje a pusztítás szerzőit.

Május 10-ike ismét csendes nap. Mindenki a Városligetbe siet s egykori lapfeljegyzések szerint „a mi gyöngédnembeli lakosságunk igen jól érzi magát a zöldben és megbékül már a Moszjő Hentzi által ráparancsolt „Falura kell menni“ vigjátékkal.”

Pest nehéz éjszakája

Május 13-ára virradó éjszaka élte át Pest legsúlyosabb bombázását. A lecsapódó bombák különösen a Belvárosban okoztak nagy pusztítást s a *Pester Zeitung* így írja le a szörnyű éjszakát:

— Este 7 órakor a szörnyeteg ismét pusztítani kezdte tűzokádóival városunkat. A rombolás irítoztató. A Lipót-templomból csak a falak merednek az égnek. A szép, új Vásár-tér teljesen romban hever. A legsebbe házak, így az Ürményi-ház; a lángok martalékai, a közeli házak színén rutul meg vannak zuzva. És most, mikor e sorokat írjuk, sötét füstfelhők gomolyognak a városunk felett és vizzik a magasba a nép átkát. Leégték a nevezetesebb épületek közül: az Angol-királyné, Emerling fogadója, az Ürményi, Derra, Rosenfeld-házak az új piacon, az ideiglenes német színház, a Redoute a Lipót-templom, a Nemzeti Kaszinó épületének dunafelöli oldalán 67 lövés volt.

A bombázás komolyságáról fogalmat alkothatunk magunknak, ha elképzeljük, hogy még a különben hidegvérű Görgei is megdöbben. A Kormányhoz küldött jelentésében írja, hogy a bombázás okozta tü-

zet a nagy szél élesztette, az egész várost lángtengerbe borította és „a füstgomolyok közepette az égő gránátok csillagzóporként, iszonyatos dörgéssel zuhantak a szerencsétlen városra. Nincs toll, mely a látványt egész valóságában leírhatná.”

A pesti lapok is a legnagyobb felháborodás hangján írnak a bombázásról s ez érthető is, ha elképzeljük, hogy a keletkezett tüzeket még másnap, június 14-én sem tudák eloltani. Korszerű védekezés, óvóhely-rendszer akkor még ismeretlen fogalom volt s így érthető, ha a főváros bombázása számtalan halálos áldozatot követelt.

A pestiek kedélyességét azonban ez az orvtámadás sem törte meg s ahogy napjainkban megszületett a nép száján a „Sztalin-gyertya” és más elnevezés, úgy tréfálkoztak akkor Moszjő Hentzi röppentyűin. A következő éjszaka egész Pest találgatta, hogy lesz-e bombázás vagy sem, óvatos emberek a Ligetbe költöztek, de Hentzinek hirtelen elment a kedve a támadástól és nem is jött meg többé. Az történt, hogy a tábornok kezdte belátni szorongatott helyzetét. A várparancsnok mindezideig azt hitte, hogy Jella-sich valahol a közelben tartózkodik

s öt hamarosan felmenti, de amikor belátta, hogy felmentő seregének se hire, se hamva, megijedt, félt Pest bombázásának következményeitől, s a vár elestéig nem irányította többé ágyuit a sokat szenvedett város felé. A nagy hagyományok azonban fennmaradtak s Pest lakossága ma is csak olyan nyugodt lélekkel fogadja az ellenséges bombákat, mint 1849-ben...